

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

Київ

Про затвердження Положення про обов'язкові економічні нормативи та інші вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами небанківських фінансових установ, які мають право надавати фінансові послуги з надання гарантій, та про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України

Відповідно до статей 7, 15, 55¹, 56, 58 Закону України “Про Національний банк України”, статей 21, 28 Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” з метою встановлення обов'язкових економічних нормативів та інших вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами небанківських фінансових установ, які мають право надавати фінансові послуги з надання гарантій, Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Положення про обов'язкові економічні нормативи та інші вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами небанківських фінансових установ, які мають право надавати фінансові послуги з надання гарантій (далі – Положення), що додається.

2. У підпункті 4 пункту 9 розділу III Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 (зі змінами), слова “обов'язкових фінансових нормативів” замінити словами “обов'язкових економічних нормативів”.

3. Пункт 35 додатку до постанови Правління Національного банку України від 25 червня 2020 року № 85 “Про забезпечення здійснення повноважень та виконання функцій з державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг з питань нагляду за діяльністю учасників ринків фінансових послуг” (зі змінами) виключити.

4. Визнати таким, що втратило чинність, розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 30 травня 2019 року № 980 “Про затвердження Положення про обов’язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами фінансових установ, що отримали ліцензію на здійснення господарської діяльності з надання гарантій та поручительств”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 15 жовтня 2019 року за № 1113/34084.

5. Постанова набирає чинності з 01 вересня 2022 року.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Інд. 33

Аркуш погодження додається

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України

Положення
про обов'язкові економічні нормативи та інші вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами небанківських фінансових установ, які мають право надавати фінансові послуги з надання гарантій

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінансові послуги).

2. У цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

1) базові відносини - відносини між принципалом та бенефіціаром, які виникають на підставі договору, інших правочинів, тендерної документації, законодавчих актів щодо зобов'язань принципала на користь бенефіціара, виконання яких забезпечує гарантія;

2) бенефіціар - особа, на користь якої надається гарантія;

3) гарантія - спосіб забезпечення виконання зобов'язань, відповідно до якого гарант бере на себе грошове зобов'язання перед бенефіціаром сплатити кошти в разі настання гарантійного випадку;

4) гарантійний випадок - одержання гарантом вимоги бенефіціара, що становить належне представлення, протягом строку дії або до дати закінчення дії гарантії, що свідчить про порушення принципалом базових відносин;

5) група пов'язаних осіб – дві або більше пов'язані особи;

6) належне представлення - представлення документів за гарантією, яке відповідає вимогам і умовам такої гарантії; вимогам правил, яким підпорядковується гарантія, а якщо немає відповідного положення в гарантії або правилах, - міжнародній стандартній практиці за гарантіями;

7) прийнятні активи - активи гаранта, що включають грошові кошти та їх еквіваленти, а також боргові цінні папери (державні облігації України, облігації

місцевих позик, облігації міжнародних фінансових організацій), що перебувають в біржовому списку (за винятком активів, сум, що стосуються коштів, використання яких обмежено, та/або за виключенням грошових коштів на рахунках у банках, що віднесені до категорії неплатоспроможних);

8) принципал - особа, зазначена в гарантії як така, яка має зобов'язання за базовими відносинами, що забезпечуються такою гарантією.

Термін “активи” вживається в цьому Положенні в значенні, наведеному в Законі України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”.

Термін “пов’язана особа” вживається в цьому Положенні в значенні, наведеному в Законі про фінансові послуги.

Інші терміни, які вживаються у цьому Положенні, вживаються у значеннях, наведених в законах України та інших нормативно-правових актах.

3. Дія цього Положення поширюється на небанківські фінансові установи, які мають одну з ліцензій (далі – гаранті):

1) ліцензію на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), а саме на надання гарантій та поручительств, видану Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка з 01 липня 2020 року вважається переоформленою відповідно до абзацу четвертого пункту 10 розділу II Закону України від 12 вересня 2019 року № 79-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” на ліцензію на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) на послуги надання гарантій;

2) ліцензію на провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів), а саме на надання гарантій, або ліцензію на провадження діяльності з надання фінансових послуг, а саме на надання гарантій, видану Національним банком України (далі – Національний банк) з 01 липня 2020 року.

4. Це Положення встановлює обов’язкові економічні нормативи, що є обов’язковими до виконання всіма гарантами (далі – обов’язкові нормативи), і порядок їх розрахунку, а також інші вимоги, що обмежують ризики гарантів за операціями з фінансовими активами.

5. Гарант зобов’язаний виконувати обов’язкові нормативи щодня, станом на будь-яку дату.

Порушення гарантом нормативного значення обов'язкового нормативу станом на будь-який робочий день є невиконанням гарантом обов'язкового нормативу.

Національний банк має право розглянути питання щодо застосування до гаранта заходів впливу згідно зі статтею 40 Закону про фінансові послуги та відповідним нормативно-правовим актом Національного банку з питань застосування заходів впливу у разі, якщо за результатами безвиїзного нагляду або інспекційної перевірки встановлено факти невиконання гарантом обов'язкових нормативів.

6. Гарант зобов'язаний мати затверджену виконавчим органом (за відсутності виконавчого органу - іншою посадовою особою, яка здійснює керівництво гарантом відповідно до законодавства України та установчих документів), внутрішню методику (положення) оцінювання суттєвих ризиків, притаманних діяльності з надання гарантій, а також застосовувати ефективні процедури своєчасного виявлення, оцінки, моніторингу, контролю та управління зазначеними ризиками.

7. Гаранти зобов'язані надавати Національному банку інформацію/пояснення/документи/копії документів щодо розрахунку обов'язкових нормативів та/або про дотримання гарантом інших вимог цього Положення згідно зі статтею 57 Закону України "Про Національний банк України", статтями 29 та 30 Закону про фінансові послуги у порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку з питань здійснення Національним банком безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг або з питань проведення інспекційних перевірок діяльності учасників ринків небанківських фінансових послуг.

8. Гарант для надання Національному банку інформації/пояснень/документів/копії документів згідно з пунктом 7 розділу I цього Положення розраховує обов'язкові нормативи на підставі даних бухгалтерського обліку, облікової та реєструючої систем гаранта станом на дату розрахунку обов'язкових нормативів, що зазначена у письмовій вимозі Національного банку, складеній згідно з вимогами нормативно-правових актів Національного банку з питань здійснення Національним банком безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг або з питань проведення інспекційних перевірок діяльності учасників ринків небанківських фінансових послуг.

9. Гаранти за надання Національному банку недостовірної інформації щодо розрахунку обов'язкових нормативів та/або щодо дотримання вимог цього

Положення несуть відповідальність згідно з вимогами чинного законодавства України.

II. Обов'язкові нормативи

10. Гарант зобов'язаний виконувати такі обов'язкові нормативи:

- 1) норматив достатності (адекватності) капіталу (Н1);
- 2) норматив максимального ризику на одну особу (Н2);
- 3) норматив максимального ризику на групу пов'язаних осіб (Н3);
- 4) норматив великого ризику (Н4);
- 5) норматив запасу ліквідності (Н5);
- 6) норматив якості активів (Н6).

11. Норматив достатності (адекватності) капіталу (Н1) встановлюється для забезпечення своєчасного і в повному обсязі виконання гарантом своїх зобов'язань за виданими гарантіями.

Розрахунок нормативу адекватності капіталу (Н1) здійснюється за такою формулою:

$$H1 = \frac{PK}{A1 \times 0 + A2 \times 1 + 3Г} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) РК - регулятивний капітал, який розраховується згідно з пунктом 12 розділу II цього Положення;

2) А1 – прийнятні активи;

3) А2 – активи за мінусом прийятних активів;

4) ЗГ – загальна сума зобов'язань за всіма видами гарантій, виданих гарантом щодо виконання обов'язку перед кредиторами (бенефіціарами), які обліковуються на позабалансових рахунках.

Нормативне значення нормативу достатності (адекватності) капіталу (Н1) має бути не менше ніж 10 відсотків.

12. Регулятивний капітал (РК) розраховується за формулою:

$PK = BK - ДФІ - ІФІ - Векс - НА$, де:

- 1) BK – власний капітал небанківської фінансової установи - гаранта;
- 2) ДФІ – довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств;
- 3) ІФІ – інші фінансові інвестиції;
- 4) Векс – векселі одержані;
- 5) НА – залишкова вартість нематеріальних активів.

13. Норматив максимального ризику на одну особу (Н2) встановлюється з метою обмеження ризиків гаранта, що виникають внаслідок невиконання принципалом зобов'язань перед гарантом.

Розрахунок нормативу максимального ризику на одну особу (Н2) здійснюється за такою формулою:

$$Н2 = \frac{ВГ(о) + ЗГ(о)}{PK} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) ВГ(о) – вимоги гаранта до принципала, що включають права вимоги до принципала за:

- наданими кредитами;
- факторингом (факторинговими операціями);
- фінансовим лізингом;
- борговими цінними паперами;
- дебіторською заборгованістю;

2) ЗГ(о) – загальна сума зобов'язань за всіма видами гарантій, виданих гарантом щодо виконання принципалом його обов'язку перед кредиторами (бенефіціарами), які обліковуються на позабалансових рахунках;

3) PK – регулятивний капітал.

Нормативне значення нормативу максимального ризику на одну особу (Н2) не має перевищувати 25 відсотків.

Розрахунок нормативу максимального ризику на одну особу (Н2) не здійснюється за пов'язаними особами.

14. Норматив максимального ризику на групу пов'язаних осіб (НЗ) встановлюється з метою обмеження ризиків гаранта, що виникають внаслідок невиконання групою пов'язаних осіб – контрагентів гаранта, до складу якої входить принципал, зобов'язань перед гарантом.

Розрахунок нормативу максимального ризику на групу пов'язаних осіб (НЗ) здійснюється за такою формулою:

$$НЗ = \frac{ВГ(п) + ЗГ(п)}{РК} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) ВГ(п) – вимоги гаранта до групи пов'язаних осіб, що включають права вимоги до пов'язаних осіб за:

- наданими кредитами;
- факторинговими операціями;
- фінансовим лізингом;
- борговими цінними паперами;
- дебіторською заборгованістю;

2) ЗГ(п) – загальна сума зобов'язань за всіма видами гарантій, виданих гарантом щодо виконання групою пов'язаних осіб їх обов'язку перед кредиторами (бенефіціарами), які обліковуються на позабалансових рахунках;

3) РК – регулятивний капітал.

Нормативне значення нормативу максимального ризику на групу пов'язаних осіб (НЗ) не має перевищувати 25 відсотків.

15. Норматив великого ризику (Н4) встановлюється з метою обмеження ризиків гаранта, що виникають внаслідок невиконання зобов'язань гаранта за одним договором між гарантом та принципалом.

Розрахунок нормативу великого ризику (Н4) здійснюється за такою формулою:

$$Н4 = \frac{ЗГ(д)}{РК} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) ЗГ(д) – загальна сума зобов'язань за всіма видами гарантій, виданих гарантом за одним договором гарантії та/або групою таких договорів щодо одного і того ж принципала, незалежно від того, обліковуються такі гарантії на балансі гаранта чи на позабалансових рахунках;

2) РК – регулятивний капітал.

Нормативне значення нормативу великого ризику (Н4) не має перевищувати 25 відсотків.

16. Норматив запасу ліквідності (Н5) встановлюється для забезпечення постійного управління ліквідністю з підтриманням її на достатньому рівні для своєчасного виконання гарантом всіх прийнятих на себе зобов'язань.

Розрахунок нормативу запасу ліквідності (Н5) здійснюється за такою формулою:

$$H5 = \frac{ГК}{ПЗЗ + ЗГ} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) ГК – грошові кошти та їх еквіваленти (за виключенням грошових коштів на рахунках у банках, що віднесені до категорії неплатоспроможних);

2) ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення;

3) ЗГ – загальна сума зобов'язань за всіма видами гарантій, виданих гарантом щодо виконання обов'язку перед кредиторами (бенефіціарами), які обліковуються на позабалансових рахунках.

Для розрахунку нормативу запасу ліквідності (Н5) у показнику ГК не враховуються грошові кошти на рахунках у банках, що віднесені до категорії неплатоспроможних.

Нормативне значення нормативу запасу ліквідності (Н5) має бути не менше ніж 10 відсотків.

17. Норматив якості активів (Н6) встановлюється з метою постійного підтримання на достатньому рівні високоліквідних активів для своєчасного виконання гарантом всіх прийнятих на себе зобов'язань.

Розрахунок нормативу якості активів (Н6) здійснюється за такою формулою:

$$H6 = \frac{A1}{МВК} \times 100\%, \text{ де:}$$

1) А1 – прийнятні активи;

2) МВК – мінімальний власний капітал гаранта у розмірі:

3 млн. грн. для гарантів які мають право провадження діяльності з надання одного виду фінансових послуг, визначеного у пункті 3.1 або 3.2 цього Положення;

5 млн. грн. для гарантів, які на підставі наявних у них ліцензій на провадження діяльності з надання фінансових послуг мають право надавати два та більше видів фінансових послуг.

Нормативне значення нормативу якості активів (Н6) має бути не менше ніж 100 відсотків.